

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.
PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Cena Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
 Skupno s 1 deset vec 6 K.
 Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
 „Marijin List“ i na konci leta „Kalendar Svca Jezušovoga.“

Cena ednoga drobca je doma 10 filerov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolenoh, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K tom! se more pošlati naročnine i vel dopiel, ne
 pa v tiskarno ali v Crenšovce.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
 Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Cren-
 sovcih, Cserföld, Zalamegye.

Sveta vojska

Tak se je zvala vojska, štero so pred 700 leti zbirali krščanski vojvodje proti Törkom, za osvoboditev Svete Zemle in Božega groba. Naša duša je dosta več vredna kak Sv. Zemla, zato se moremo vojskovati proti vsem neprijatelom, šteri bi nam jo radi v svojo oblast spravili. Edna velika nevarnost za pogubljenje naše duše je — preklinjanje. Od tega naj bo tū povedano par reči. Dnesden je preveč potrebno, da zdignemo meč proti tomi, ar, kak pišejo sami vojaki, nam je ta vojska med drugimi nesrečami tudi to prinesla, da se je preveč razširilo preklinjanje.

Najprve nakratko povem, kaj je preklinjanje, kaj je bogokletstvo in psüvanje.

Preklinjanje imenüjemo tiste reči, s šterimi človek sebi ali drugomi žele kaj hüdoga. Či što z rečmi pove in žele kaj hüdoga sebi ali drugomi človeki na zemli, včini včasi smrten greh, včasi pa ne: či žele veliko nesrečo, bodisi dūšno ali telovno, včini smrten greh, či pa žele malo nesrečo, včini odpüstlivi greh.

Najstrašnejše preklinjanje je tisto, s šterim se človek zdigne proti Bogi in zato se zove bogokletstvo. To je skoro vsikdar strašen smrten greh. Pravim skoro vsikdar, ar se zna pripetiti, ka človek, ki ma to grdo navado, da preklinja, včasi v čemerah niti ne misli, kaj zblekne proti Bogi, in tedaj je lahko samo odpustlivi greh. Nego takši človek si naj dobro zapomni, ka či se ne trüdi, da bi se te grde navade rešo, je v smrtnom grehi bogokletstva. Tudi smrten greh bogokletstva včini, ki preklinja Devico Marijo ali svetnike, ar s tem razžali samoga Boga.

To ešče naj bo raztolmačeno, ka psüvanje (psovanje) pri nas edni majo

za vednako kak preklinjanje. V slovenskom jeziki pa psüvati pomeni samo: grajati, sramotiti, obrekovati koga (vogrski: rágalmazni, szidalmazni.)

Mi Slovenci, hvala Bogi, v našem jeziki skoro nemamo takših Boga in svetnike preklinjajočih ali bogekletnih izrazov. Nego šatan rad seja kokoj med čisto pšemico. Pri naš, či što tak deleč zabudi, ka vüpa proti svojem Bogi kaj takšega povedati, to pove v nemškom ali mažarskom pa tudi včasi v taljanskem jeziki. So takši, ki nikaj ne znajo teh jezikov, nego znajo na pamet celo litanijo bogokletstev. — Trezen človek pri nas malokda včini to strašno razžalenje proti Všemogočnomi Bogi, nego preveč se čüje iz vüst pijanca. Pijanec, šteri zna, ka či se napije, rad preklinja, bi se že samo za toga volo, či za drugoga volo ne, skrbno mogeo ogibati lumpanja.

Človeka groza obdaja či kaj takšega čüje. Kak se ne boji bogokletnik, da bi Bog zraven s čiste vedrine poslal strelo na njega ali da bi ga zemla požrla? Ja, istina, Bog je smileni in potrpežlivi, zato pa nešče smrt grešnika, nego čaka da se pobolša. Tak? Pa ravno zato ga preklinjaš, ar je dober, smileni, potrpežlivi? O ti nehvaležen grešnik! Či ti tvoj bližnji da žalož krüha, se njemi zahvališ in ga poštuješ, Boga pa, ki ti je dao življenje, te hrani in čüva, ki ti je dao vse, ka maš, razum, roke, noge, oči, jezik, da, jezik ti je dao, da bi ga hvalo in častio, ti ga pa z njim preklinjaš! Grozno!

Dragi vojaki! Tožite se, ka morete čuti takše strašno bogokletstvo. Či li morete, ogiblite za takših ludi, či se pa ne morete tak ogniti, da ne bi čüli, na zvünaj pokažite, ka vam je ne po voli. Pokažite z rečmi, gde se vüpate, ka do vaše reči rodile kaj dobroga na preklinjevalca, či pa vidite, ka ga s

tem samo ešče bole razčemerite, pa molčee, z resnim obrazim pokažite svojo nezadovolnost, v srci pa zdehnite: O moj Bog, jaz te molim in častim! Odpusti tomi grešniki, ar ne ve, kaj čini!

Dosta bole kak bogokletstvo je pa razširjeno pri nas navadno preklinjanje ali kletev, namreč, kak smo že pravili, tiste reči, s šterimi človek sebi ali komi drugomi kaj hüdoga žele. Na pr. Naj te . . . Da bi te . . . itd. Čüdno! Edni ludje majo vsikdar na jeziki takše grde reči. Te nūcajo proti vsakšoj nesreči in nepriliki. Či te vejka vdari, že preklinjaš, či ti živina ne je, te ne boga, te brane ali z repom včesne, či ti dete nešče spati, ti kaj razbije, preklinjaš, pa dostakrat svoje samo dete preklinjaš. Sveda, čemere si trbe potreti.

Najbole žalostno je pa či žensko preklinjajo ali kak se pravi kunejo. Pa dostakrat je takši človek jako pobožen in dober, samo da navčo se je kunoti že znabiti, zamlada in ta grda navada se ga drži kak smola. So staršje, šteri Bog obvari, ka bi čüli svojo deco kunoti, oni sami pa po stokrat na den včinijo kaj takšega in to pred svojov decov.

Pa pogledjte, kak velika norost je preklinjanje. Kaj si človek s tem pridobi? Sramoto pred bogaboječimi ludmi, šterim da tudi pohujšanje, najbole pa si obterši dušo dostakrat s smrtnimi grehi.

Ogiblimo se te strašne nesreče. Ki ma to navado, da preklinja, naj se trüdi vsaki den, pri vsakoj priliki, gde njemi jezik šče kaj takšega povedati, da molči in namesto preklinjanja zdigne svojo misel k Bogi. Tak se počasi iznebi te grešne navade. To je sveta vojska.

R. J.

Bojna.

V Albaniji bitje. — Na zahodnom bojišči med Aisne i Marne bitje dale teče. Francozi s novimi divizijami napadajo. Entente vse svojo moč napne, vse rezerve vu bitje lūči. Vu bitji je šesti dol francuške armade. — Francozi glasijo, da so vu proti — napadi od 18. julija 20 jezer nemcov zgrabili, vzeli so več, kak 400 štukov. — Vojni cili ententa so: Izpraznenje Belgijskoga, Srbskoga, francuške zemlje, Nemčija more pūstiti Elzas-Lotringo, more se poničati mir brest-litovski.

23. jul. Na albanskem fronti je sovražnik napado. Nemci so nazaj zbili napade francuške. Kda so nemei pri vodi Marne nazaj šli, so svojo municijo vu zrak pūstili. Entente se spravla proti bolševikom. Na Murmanskem idejo na sūho. Nemci tūdi prodirajo na Ruskom. Ešče doživemo, da na Ruskom novi front nastane.

24. jul. Na Albanskem bojišči sovražnik li napada. — Ruska vlada je vō dala poziv „Vsakom“, vu šterom izjavlja, da je ententa na Murmanski obali na sūho stopila, s tem se nova bojna začne z Nemčijov. — Časniki pišejo, da na zahodnom bojišči med francozami i poljske čete se bojūjejo proti nemcom pod svojimi lastnimi zastavami. — Na vogrskom državnem spravišči je poslanec Urmanczy interpeliro za volo dogodkov pri Piave. Došta zaman pretekle krvi, je pravo, ne moremo vež nazaj spelati vu telo naroda. Špitali so se znovič napunili, eden za drugim pokapajo mrtve. Od tisto ga mao smo zgūbili Col del Rosse, izliv Piave, Monte di Val Bella. Pa so nas zagotavljali, da so naše postojanke gvūšne. Kda so se k ofenzivi pripravljili, naš generalni štabni šef je potūvo, nemški Ludendorff ne zapūsti svojega mesta, zvūn toga, či k četam ide. Naš kvartermejster ešče nikdar ne bio vu etapi. Či prosti vojak konzerv pred časom poje, 25 botov dobi, nego ki jezero lūdih zapravi s svojov neskrbljivostjov, onim se nōnč vlas ne vugne. Obrambni minister baron Szurmay je včasi odgovoro. Na ofenzivo so se že meseca marca pripravljali, v majuši se šteli začnoti, nego teda so odločili na 15. jun. — Ofenziva je va bregah že prvi den postanola, pri Piavi smo meli srečo, nego prišla je povoden. Spozna, da se je ovadištvo zgodilo. Cini, poročnik pp. št. 56 je s napačnimi planami prek odišo k sovražniki.

V Albaniji zdaj na slednje je Ghilardi, poročnik, pp. št. 96. ovado sov-

ražniki naš napad. Na konci je pravo minister, da či se nam je včasi ne posrečo naš napad, plane sovražne smo prek potegnoli, zmotili smo je vu njihovom pripravljanji i ententomi fronti smo telko haska včinoli, ka samo zgodovina bode prav za prav spoznala.

25. jul. „Berliner Tageblatt“ misli, da nemci so prisiljeni svoje linije skriti i vodo Marne francozom pūstiti. Francozi so na Aisne dosta mostov napravili, znamkar nemce od zajaj ščeto napadati. Francuški Matin piše, da so francozi trikrat vekšo moč vkūp spravili, kak lani. Odločilno bitje čakajo.

26. jul. Švičarski časniki pišejo: Francuški letalci na frontah so v pamet vzeli, da nemci čete i materijo vkūp spravljajo. Francozi se bojijo od Hindenburga. — Bavarski vojni minister izjavlja, da gotovčina vu sirovoj materiji na Nemškom nikdar ne premine. Či včasi ništerne materije, kak ti metal se doide, že so naišli druge materije.

Dom i svet. — Glási.

Či kmetje tū tak ščejo, letos ne bode rekvizicije vu železnoj žūpaniji, tak nas troštajo Sombotelske Novine. Na kraci zvemo, kelko bodejo od nas želeli. Što ga zna, či to ne bode hūjse od rekvizicije?

Odnešena je obleka i nekaj penez siromaka Sōmen Andraša v Žžkih. Siromak arendaš zdaj niti k meši ne more.

Je menje norih? Vu državnoj norišnici v Budapešti so prvle vsaki den 4–5 norih možov mogli gori vzeti. Zdaj celi teden jih telko ne pride. Vračitel zavode pravi, da zrok je dražga i pomenjkanje alkohola, ar pri največ lūdih pamet alkohol spravi vu temnost.

Američke protestanste države se se ne spozabijo od misijonov, kak šteč besne bojna. Na protestanske — luteranske — misije so 135 milijonov frankov dali, zdaj metodisti od svojih vernikov 2 milijona i 500 jezer dolarov prosijo i — dobijo. Pri nas je vse na opak. Ne ka bi dali Cerkvi, — ešče bi njoj vzeli. V ništernom mesti si že — vu pameti — delijo poposki grūnt, tiste ništerne plūgece. Li po njem, vsaki zna dobiti edno grūdo.

Odlikovan je vojak Grah Jožef 31. db. p. od Grada s srebrnov svetinjov. Dobo je i Karolov križec.

Ogenj. V Nedelici sta zgoreli dve Filipovi i dve Solarovi hiši, kda je te velki nočni viher bio. Kvara je do stojezero koron.

Vojaki, ne sramūjte se svojega maternoga jezika! Nešternoga mlajšega je sram slovenski govoriti, kda na dopūst pride domo, a trūde žūlnate roke slovenske matere ta pojesti se pa ne sramūje. Je to vojaško delo? Gizdo potreti vu tom žalostnom časi.

Na rdeči križ i misijone so tretjoredniki dali z Žižkov 114.24 k., z Črensovec 63 k., z G. Bistrice 36.20 k., z Dolaje Bistrice 59.92 k., z Trnja 69 kor.

Siromaka pavra so sfrahsili, da do križe (kope) nv njivah čteli: Ništerni se je zosagao i nespametno je velko snopje vezo, tiki ritonje. Prišlo je dečovno vremen, kope se žmetno sūhšijo. Ali je pa to cilj bio uradnih krogov, da se zožaja i mlatitev silja na kak najdugše porine?

Vu potoki Lapinč med Wörthegey i Neubau so naišli dve mrtvivi ženški. Prišle sta z Štajerskoga za živež, nahrbtnike ste pune mele. Kda bi se bojale straže na granici, ste prek vode štele iti. Voda je velka bila pa je s sebov vzela.

Vdobljeni so penezi Mihala Sebjana 5 kor.

Slovenski vojak.

Lepa moja domovina,
ta slovenska je krajina;
k toj me nikaj močno vleče,
srce mi ra njov trpeče.

Tam je prvič sunce zlato
sijnolo v oko mi mlado,
tam je tekla zibel moja,
vtrdila se šibka hoja.

Bistra voda, krasno cvetje,
žrak prijetni, ptičkov petje,
mamili so dušo mojo,
zvali me vu družbo svojo.

Druge tlačim zdaj krajine,
sin slovenske domovine,
z mečom iščem njoj svobode
naj nam srečna ona bode.

R. J.

Na pomoč!

Bleda in slaba na posteli smrti leži
betežna mati;
trudne obrača okoli oči,
najde li koga tam stati,
da brisao bi njene krvave solze,
rane namazao, tolažo srce . . .
Dosta je sinov v boleznih rodila,
malo si vernih k lubezni vzgojila.
Glej! sama skoro sama leži,
brez trdne podpore, brez pomoči.
Pitaš me bratec što je ta mati?
Tvoja slovenska je to domovina.

R. J.